

1. Kunstiline isetegevus!

Haimre „Noorrahva ühing“ loodi 1920-tate lõpus, mille asustajaks ja initsiaatoriks oli Nõmmekõrtsu väike talu vanem perepoeg Arnold Anderson. Teda valiti ka „Noorrahva ühingu“ esimeheks. Et ta oli väga musikaalne ja haritud mees, siis moodustas ta peagi Kasti küla noormestega sümfoonia orkestri. „Noorrahva ühing“, kui mitte tulundus ühing,

siis peamiselt riik ja valla toetasid ühingu orkestri pillide ostmisel. Sellers sai ka kasutada pidu piletite müügist saadud raha, sest toetusid ei katnud rõõki pillide hinda. Siis oli

„Noorrahva ühingu“ sümfoonia orkestri pillideks, esimene viiul, seda mängis oma viiuliga orkestri juht- kapelmeister Arnold Anderson ise, teine viiul, seda mängis Jaagu Yuru oma viiuliga. Tsellu, flööt, kontrapass, pass-pasun, 2 väikest pasunat, suur trumm ja väike taldrik trumm. Põhiliselt, 1930.a. algas Haimre „Noorrahva ühingu“ isetegevuse kiire arengu aeg. Kasti vanas koolimajas õpiti pühapäeva õhtuti näitemänge ja ka meeskoori laule. Koolimaja teisis otsas rääkis rahvamaja ehitamine koos juurde ehitusega. 1931.a. talvel korraldas Haimre „Noorrahva ühing“ Kasti vanas koolimajas pidu. Kasti küla noored kantsid ette näitemangu, „Kõrboja-peremeis“. Meeskoor laulis, milles mina ka osalesin. Pärast uskava algas tants, oma sümfoonia orkestri saatel.

Haimre „Noorrahva ühing“ korraldas igal aastal, siis juba rahvamajas mõne tu-õhtu koos tantsu õhtuga, kus ei olnud kunigi pidudel viina ega õlut ja ei olnud ka joojate peaga looburdajaid. Meeskoori juhtis ja õpetas laule,

Sulu külas, Tõngi talus elav Jüri Tiits.

Ta oli noorena Kuuda Seminari lõpetanud. Kuna Kuuda Seminaris õppisid küla kooli ja valla kooli lõpetanud noormehed, siis Kuudal koolipoisid õppisid ja laulsid meeskoori laule.

2. Jüri Tiits oli aasta kümneid koolmeistrina töötanud ja mees laulukoori juhtinud, aga Haimre Noorrahva ühingu meeskoori juhtis ta lensioni ees. Muide, Jüri Tiits oli minu vana ema vend, ta tevis halvuses ja ka vanadus mõjus, mis tõttu ei tulnud ta 1932. a. talvel enam Haimre Noorrahva ühingu meeskoori juhutama. Meeskoori liikmed läksid üli Haimre Noorrahva ühingu segakoori, seda juhatas ja õpetas laule Haimre uudes koolimajas, laupäeva õhtuti koolijuhataja Jaan Kranfeldt. 1932. a. talvel õppisime juba koos segakooris Haimre koolimajas, ning pääle selle sai segakoori laule pidudel ette kantud.

Kuna esimese testi valitsuse ajal oli Luteruse kirikul suur osalemine riiklikul tasandil ja põhilist rahvastiku registrit pidas kiriku koguduse kantselei, kus pandi kirja, sünnid, abi elumised-laulatused ja surmad ning koolis määratamaal kiriku näster. A. Ojassoone andis usuõpetuse tunde. Sel ajal käidi ka palju kirikus. Enne 1941. a. Määrjamaa lahingu kiriku põlemise tagajärge, oli luteruse kirikul mõlema pool ääres pikad kuni käästurini kahe kordsed koorid ja all kirikus pingid iga püha päeva jutluse pidamise ajal enamasti rahvast täis. Aga, jõulu laupäeva õhtul ja vanaaasta õhtul ning riiklikul 24. vab. pühäl, peale pinnide ja kooride oli ka keskest kirise kuni poole eest kojani puu püsti tihetalt rahvast täis. Kirik oli ka sel ajal maa-rahvale kokku saamise ja info vahetamise koht.

Haimre Noorrahva ühingu segakoor õppis ka mu hulgas kiriku muusika korrald laule, mida meil Määrjamaa kirikus, kiriku muusika konserdi ajal ette kandisime aastatel 1934-36., milles osalesid ka paaril korral Tallinna Haarli kiriku koguduse organist oruil, minu tädi ^{Lienu} poeg Rudolf Vancandi

3. ja laulu solistina, minu tädi Liisa tütre; Miralda
 mees Herman Pihl, kes oli ka samal ajal Tallinna
 Estonia teatri laulu solist. Siis sel ajal olid kiriku
 konserdid Saksamaalt toodud uue oreli ilusa hääle
 tämbri ja sügavalt võimsa kõla saatel kiriku
 kõrg kivi hoonis inimese hinge ülendavad.

1934. a. talvel korraldas Haimre Noorrahva
 Ühing rahvamajas tantsu kursused. Tantsu õpetaja
 oli Hasti poekaupme tütre, Frieda Lutsu mees, Heerman.
 ta oli Tallinnast pärit hea tantsu õpetaja ja ise kõva
 tantsu mees. Sellel tantsu kursustel käis palju Hasti
 ja Haimre noori tüdrukuid ning noori mehi,
 millest mina ka teiste hulgas osa võtsin. Sellel kursusel
 õpetas Herman meid, Inglise valtsi, - Läänes-foog,
 Rumba, forsi ja tangot, mida meid siis ka rahva-
 majas pidudel ja vahest ka mujal tantsisime
 kus oli vastavat muusika saadet.

Siin juures tahan märkida, et Nõmmekõrtsu
 talu ralm perepoega, vanim, Annelt Anderson, kes
 oli Noorrahva ühingu esimees ja sümfoonia orkestri
 kapelmeister ning tema vend Edrak mängis passpasuna
 ja noorem vend Oskar trummi, olid kõik suurea
 muusikaja head laulu mehed ning isetegevuse
 entusiastid, ka pääle kõige kõvad ehitajad, kes
 kõige rohkem löid ise käedpidle Haimre rahva-
 maja ehitus töödel, kus ka teisi ümbruskonna noori
 mehi kaasa haarati. Selle aegne riigi ja valla toetus
 ei katnud kõiki rahvamaja ehituse kulusid,
 mis tõttu tuli osa töid teha hoogtöö korras ilma tasuta.

Kuna Haimre valla noored olid rahvamaja
 olemas olust huvitatud, siis tegid nad seda tasuta
 tööd ka rõemuga. Kultuuriline isetegevus oli siis maa-
 noorte huviharbidis, mis kestis koostöös Haimre kooli
 ja rahvamajaga, kuni vabariigi lõpuni 1940. a.

4. Haimre rooli ja Haimre Noorrahva Ühingu segakoori juhataja jaan Kurepalu täiesti kepi järge õppisime ka laulupidude ühentalatud laulu kooride kava järge laule, mida meie Haimre Noorrahva Ühingu segakoor käis oma koosseisuga

Tallinnas Lauluväljaku laulukava raari all laulupes ühentalatud laulukooris laulmas.

Suure elamuse pakkus rahvale Lääne maakonna ühentalatud segakooride laulupidu, mis peeti Haapsalu linna lossipargis. Oli ilus suvine päev; rahvast oli nii Lääne oma kui ka teistest maakondadest palju kokku

tulnud. Meie Haimre Noorrahva Ühingu segakoor, sõitsime ka oma koosseisuga, Kasti poekaupme Luutsu Ruudi veoauto kasti Haapsalle, Läänemaakonna ühentalatud laulukoori, laulupes laulma. Sest selajal ei olnud veel peale liini ja busside teisi bussi selsingute rahvast teenentamas.

Laulupidu Haapsalu ilusas ajaloolises lossipargis kulges suurejooneliselt; kus oli ka rahva jaoks kohale toodud einelaud karastavate jookide ja käädi suupistete aga viina ei olnud einelauds müügil.

Rekord kui, Läänemaa ühentalatud segakoori laulsid Haapsalu lossi pargis laulukaval seda laulu; sõnad, „Pindi surmani küll tahan,

ma kalliks pidada.“ (enne selle laulu ettekanne hüüti rahva hulgas, autorvälja, autorvälja, siis tuli hõbe-halli päine Miina Härma ja juhatas ühentalatud laulukoori, selle laulu laulmisel, selle laulu lõppetes kestis rahva hulgas kuuca

kestis käte plaksutamine mis muutus lõpuks ovatsiooniks. Separast on see laulupidu mulle kauaks mulde jäänud. Kuid aastat ja kuupäeva ei mäleta täpselt enam.

kirjutatud; mai-juuni 2004. a. Albert Veeralu.